

Kunsthåndverk=Kunst?

Det gamle skillet mellom kunsthåndverk og kunst er de siste tiårene blitt utvisket. Er det nå på tide å sidestille de to sjangrene og sette likhetstegn mellom kunsthåndverk og kunst?

TEKST Jan Kokkin

Utstillingen *Tendenser 2010*, som er en årlig mønstring av kunsthåndverk ved Galleri F15 i Moss, skiller seg ikke nevneverdig fra en vanlig kunstutstilling. Kunsthåndverkerne skiller seg heller ikke ut som gruppe i forhold til billedkunstnerne. I virkeligheten opererer mange av de såkalte kunsthåndverkerne i tradisjonelle kunstsammenhenger, og vice versa opererer nå mange billedkunstnere i kunsthåndverksammenhenger. Eksempler på det i denne utstillingen er Irene Nordli og Erlend Leirdal som ofte blir vist i kunstsammenhenger. Leirdal er endog billedhugger, og vi har ikke tidligere forbundet hans arbeider med kunsthåndverk. Med andre ord: I dag er i realiteten alle gamle skiller utradert, og alle uttrykk og sjangre lever et fruktbart liv side om side. Med utstillingstittelen *Craft Revisited* vil kuratoren Knut Astrup Bull også vise til at kunsthåndverket ikke lenger er en gjenstandsproduserende, men en meningsproduserende kunstform. Slik knytter han kunsthåndverket til moderne kunstteori.

Men likefullt kan vi fortsatt spore enkelte forskjeller. Det kommer tydelig frem i flere av arbeidene på *Tendenser 2010*. Mange av kunstnerne tar fremdeles utgangspunkt i tradisjonelt kunsthåndverk eller til og med brukskunst. Irene Nordli bruker objekter som hun har funnet. Det kan være nipsfigurer hun kjøper på loppemarkeder eller figurer laget på Porsgrunn Porselens fabrikk. Hun har selv lært sitt håndverk i Porsgrunn og har derved en solid håndverksfaglig bakgrunn for sitt arbeid. Men Nordli omformer disse objektene eller readymades til selvstendige og originale arbeider gjennom smelting og støping av porselenet. Klisjéaktige figurer blir til ugjenkjennelige og i noen tilfeller groteske skulpturer bestående av løse armer, ben eller hoder. Nordli lar seg inspirere av kunsthistorien og populærkulturen til å skape figurer vi tror vi kjenner igjen, men som likevel lever sitt eget liv.

Utforsker billedkunsten

Gruppen *Temp*, som består av Anne-Helen Mydland, Anne Thomassen, Heidi Bjørgan og Ruth Moen, tar også utgangspunkt i sine kunnskaper om tradisjonelt håndverk, i dette tilfellet keramikk. I en serie tallerkener på vegg er det forskjellige glasureffekter på overflaten som utforskes i en kommentar til det tradisjonelle monokrome maleriet. De såkalte kunsthåndverkerne har nå i en årrekke forsøkt å nærme seg billedkunsten, men gjennom å ta i bruk egne materialer og teknikker. Vi kan se den samme tendensen hos *Temp*, som dessuten benytter foto for å fortelle om sine teknikker og arbeidsprosesser i installasjonen på utstillingen.

Danske Anders Ruhwalds *Nesten allting* er en installasjon bestående av keramiske skulpturer i rom avgrenset av svarte silkebånd. Hans skulpturer kan tilsynelatende ligne på bruksgjenstander og virker derved tvetydig på betrakteren. Ruhwalds arbeider går inn i en tendens innenfor keramikken vi har sett også i Norge, der en kunstner som Jørgen Moe arbeider på en lignende måte med skulpturer som bedrar oss med sin forførende form og overflate. Det estetiske ved objektene er hos Ruhwald viktigere enn at de tilsynelatende skal ha en funksjon.

After Oil

Erlend Leirdal, som er mest kjent for sine treskulpturer, har i *After Oil* laget et originalt bidrag til hva Norge skal leve av når oljen en dag tar slutt. En serie møbler laget utelukkende av europaller vitner både om white trash-kulturen og om en gammel, norsk folkelig tradisjon for å ta i bruk de materialer man hadde for hånden og lage bruksgjenstander av dem. Leirdals stoler, bord, hyller, lamper og barskap(!) er solide møbler som med litt bearbeiding kunne brukes i nesten ethvert hjem. Men først og fremst setter Leirdals arbeid et tankevekkende fokus på en usikker og skremmende fremtid der oljeinntektene og det solide velferdssamfunnet er forsvunnet, og der man kanskje er nødt til å gå tilbake til gamle håndverks-tradisjoner som også i mellomtiden er blitt borte.

Svenske Kjell Rylanders arbeider understreker ettertrykkelig utraderingen av kunsthåndverkets bruksfunksjon, noe som har vært et viktig element i utviklingen av kunsthåndverket siden 1970-tallet. Tallerkener, asjetter og kopper har i sine fragmenterte deler mistet all sin funksjon. Hanker og knuste kopper ligger utover et bord, og avskårede asjetter er montert på plater slik at bare kantene er synlige. Tradisjonelle bruksgjenstander er blitt til unyttig "søppel" eller til tvilsomme, dekorative relieffer.

Mot det konseptuelle

Mer konstruktiv er kanskje Margrethe Loe Elde som med sine *Ragdolls for my daughter* gjenbruker gamle sokker og strømper til å lage dukker som nok kan brukes, selv om de neppe vil virke særlig tiltrekkende i hvert fall på litt større barn. Ved sin gjenbruk viser Loe Elde at tekstiler kan brukes til så mangt, også til å forme en slags skulpturer med en tvetydig funksjon. Liv Midtbøes potter kan umiddelbart virke som tradisjonelt kunsthåndverk, ja nærmest som brukskunst. Men dette er bare tilsynelatende, fordi Midtbøe egentlig kommenterer produksjonsprosessen gjennom fotografier. Dermed er det ikke selve gjenstanden som er viktig, men arbeidsprosessen, selve ideen bak verket som blir det sentrale. På denne måten knytter Mitbøes seg faktisk til en konseptuell tankegang.

Utstillingen viser flere eksempler på at det konseptuelle, altså at ideene og tanken bak kunstverket, er viktigere enn verket selv, og har fått nedslag også innenfor kunsthåndverket. I det heklede tekstarbeidet *I do not care about objects, but I do like to make them* har Karen Kviltu Lidal omskrevet den amerikanske konseptkunstneren Lawrence Weiners *I do like objects, but I do not care to make them* som var en kommentar til dematerialiseringen av billedkunsten på 1970-tallet. Lidal har gjennom sin kommentar tatt konsekvensen av at kunsthåndverket i dag kan være hva som helst. Det trenger ikke engang være et objekt. Med sitt "statement" sammenfatter Lidal utviklingen av kunsthåndverket de siste tiårene og bekrefter inntrykket av de utviskede grensene i forhold til billedkunsten.

Ovenfor: Erlend Leirdals *After Oil* skaper et dystopisk bilde av Norge etter at oljeinntektene er slutt.

Oppe til høyre og nedover: Karen Kviltu Lidal omkriver amerikaneren Lawrence Weiners konseptuelle utsagn fra 1970-tallet.

Temp er en gruppe Bergens-kunstnere som utforsker keramikken i forhold til tradisjonell billedkunst.

Bruksgjenstandenes funksjon er utradert i Kjell Rylanders arbeider.

Irene Nordli bruker gjenstander og porselensfigurer som hun har funnet. Disse omformer hun til egne verk.

Alle foto: Jan Kokkin

Utstillingen varer til 17. oktober, 2010